

«អ្នកទាំងនេះហើយជាអ្នកដដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានប្រទានឱ្យឥឡូវនេះ ហើយដើម្បីអ្វី?—“កូនចៅរបស់ពួកចៅរបុលន័និងលើកតម្កកងឧល្លនឡង ដើម្បីបង្កកើតឱ្យទស្សនៈមានសុចិតសុចរិត។” នៅពេលជាតិនេះលេចមកលើឆាក នោះអ្វីដែលបង្កកើតឱ្យទស្សនៈមានសុចិតសុចរិតនោះក៏ចូលមកដល់ គឺអ្វីដែលជារក្សាបំណងដ៏ធំមួយនៃទស្សនៈ ជាសញ្ញាសំគាល់ដ៏សំខាន់បំផុតក៏មួយនៃកូនខ្ពស់បែនទាត់នៃទស្សនៈ

ដល់ព្រះហស្តបុរាណតាមរយៈពួកហាណាសម្រាប់គ្រប់ជំនាន់ទាំងអស់»។ A. T. Jones, The Columbian Year and the Meaning of the Four Centuries, 6.

Jones និយាយថា នៅពេលអំណាចរួម "ចូលមកលើឆាក នោះអ្វីមួយក៏ចូលមក ដល់បង្កកើត" ... "ខុសបែនទាត់នៃសូសនីស័យដល់ព្រះហស្តបុរាណតាមរយៈពួកហាណាសម្រាប់គ្រប់កាលទាំងអស់"។ ក្នុងបុរាណសាស្ត្ររបស់ Miller ពួកប្រូតេស្តង់បានបង្កើន ដូចដល់ Laodicea Adventism កំពុងបង្កើននៅពេលនេះដែរ ថា "ចោរហួសនៃបុរាណសាស្ត្ររបស់អូស្ការ" តំណាងឲ្យ Antiochus Epiphanes ជាសត្វចេសឡើយស្រីតម្បូរ ដល់បានគ្រប់គ្រងចាប់ពីឆ្នាំ 175 ដល់ 164 មុន គ.ស។ គាត់ជាសមាជិកនៃរាជវង្ស Seleucid ដល់ជាឧបសគ្គនៃយុទ្ធកម្មក្នុងចំណោមរដ្ឋបង្កើនឡើយ ដល់បានកើតចេញពីការបក្សប្រែប្រួលរបស់ Alexander the Great។ ការមិនយល់ស្របអំពីបញ្ហាមានន័យនៃការកំណត់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងបុរាណសាស្ត្រ Millerite ដល់ចំណាត់ការកំណត់អត្តសញ្ញាណរបស់ Antiochus Epiphanes ត្រូវបានបង្ហាញនៅលើផ្ទាំងគំនូសតាងអូស្ការក្នុងសត្វចេសឆ្នាំ 1843។

ការយល់ដឹងទៅកាន់អង់គ្លេសខុសនឹងលើកនូវតាងនោះ តំណាងឲ្យការយល់ដឹងតម្លៃគត់ទៅកាន់អ្វីមួយដល់មិនត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងព្រះបន្ទូលទំនាយរបស់ព្រះ។ វាស្ថិតនៅទីនោះ ដើម្បីបង្ហាញពីការបង្កើនខុសរបស់ពួកប្រូតេស្តង់ក្នុងសម័យនោះ ដល់ឥឡូវនេះបានក្លាយជាការបង្កើនខុសរបស់អាដវ័នទីសម័យឡើយ។ ថាតើ William Miller បានយល់អំពីផ្ទៃក្នុងនៃសារៈសំខាន់ក្នុងការយល់ថា រួមជាអំណាចនៅលើផែនដីដល់បង្កកើត «បន្ទាត់នៃសូសនីស័យដល់ព្រះហស្តបុរាណតាមរយៈពួកហាណាសម្រាប់គ្រប់ជំនាន់» ឬយ៉ាងណានោះ គឺជារឿងគួរឲ្យសង្ស័យ ប៉ុន្តែវាច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីការពារយ៉ាងរឹងមាំនូវការពិតថា រួមជាអ្នកបង្កកើតនៃសូសនីមិត្តនោះ។

កន្ទុលដែលមាននិមិត្ត បុរាណសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រ; ប៉ុន្តែ អ្នកដទៃរកស្វែងរកយុទ្ធសាស្ត្រ មានពហុវិធី។ សុភាសិត ២៨:១៤។

សាឡាម៉ូនបានកត់ត្រាថា កន្ទុលដែលមាននិមិត្ត មនុស្សជាតិនោះត្រូវវិនាស ហើយពាក្យហាពេរវើ «និមិត្ត» នៅក្នុងខនីបបួន គឺជាពាក្យដូចគ្នានឹងនៅក្នុងសុភាសិតរបស់សាឡាម៉ូន។ និមិត្តនេះជាបញ្ហាដើរតម្រូវចេញពីសុភាសិត ហើយ «និមិត្ត» នោះត្រូវបានបញ្ជាក់ឡើងដោយនិមិត្តសញ្ញាណក្រុមរួម។ ពាក្យ «និមិត្ត» នៅក្នុងខនីបបួន គឺជាពាក្យដូចគ្នានឹងពាក្យសម្រាប់និមិត្តនៅក្នុងហាហាគុក ដំពូកទីពីរ។

ខ្ញុំនឹងឈរនៅលើកន្ទុលដែលមាននិមិត្ត ហើយឈរលើបំរាម ហើយនឹងមើលថា ទ្រង់នឹងមានបន្ទូលអ្វីមកកាន់ខ្ញុំ និងថា ខ្ញុំនឹងឆ្ងល់ដូចម្តេច នៅពេលដែលខ្ញុំត្រូវបានស្ថិតបន្តទៅស។ ព្រះយេស៊ូវបានឆ្ងល់ដោយមកខ្ញុំ ហើយមានបន្ទូលថា ចូរសរសើរនិមិត្ត ហើយផ្ទុយទៅវាច្បាស់លាស់លើផ្ទាំងសិលា ដើម្បីឲ្យអ្នកដទៃអាចអានវា អាចរកបាន។ ដូច្នេះ និមិត្តនេះនៅតែសម្រាប់ពេលកំណត់មួយ ប៉ុន្តែនៅក្នុងបញ្ចប់ វានឹងនិយាយ ហើយមិនក្រហកឡើយ។ ទោះបីវាពន្យារពេលក៏ដោយ ចូររង់ចាំវា

ពាក្យ «ហានសុគតិបន្ទទោស» នៅក្នុងខន្ទីយ្យ មានន័យថា «ហានជជកៃតវ៉ា»។ វិល្លលៀម មីលលើរ គឺជាអ្នកយាមដលៃក្បូរបានតាំងតាំងឲ្យឈរនៅលើបឋម ក្នុងបុរេគុតិកនៃចលនារបស់ទេវតាទីមួយ និងទីពីរ ហើយនៅពេលដលៃក្នុងនិមិត្តសញ្ញាព្យាករណ៍ គាត់បានសួរថា គាត់គួរឆ្ងល់ឈឺអ្វីក្នុងការជជកៃតវ៉ានៃបុរេគុតិករបស់គាត់ គាត់ក្បូរបានប្រាប់ឲ្យសរសេរនិមិត្តនោះ៖
ដលៃក្បូរបានបង្កកើតឲ្យរឹងមាំដោយនិមិត្តសញ្ញានឿម។ សរុបតាមការពិតនេះ នៅពេលពួកមីលលើរយកបានបង្កកើតផ្ទាំងគំនូសតាងអ្នកក្បូរសក្តាយឆ្នាំ 1843 ដោយបំពេញតាមខន្ទាន់បិននៃហោហតុក ពួកគេបានយល់ដឹងថា ដូចពិតប្រាកដនៃការជជកៃតវ៉ាដលៃពួកគេបានចូលរួម។ គុមានការសង្ស័យទេ ពួកគេមិនបានយល់ថា ការយល់ដឹងរបស់ពួកគេទៅកាន់អំណះអំណាងដ៏ល្អដលៃខុសដលៃថា អង់ទីអុក អពើជានសេ គឺជាអំណាចដលៃបានបង្កកើតនិមិត្តនោះ តំណាងឲ្យការជជកៃតវ៉ានៃហោហតុក ជំពូក ២ ទេ ប៉ុន្តែបែងស្ទើរវាយក៏ បាននិយាយថា ផ្ទាំងគំនូសតាងនោះ៖
«ក្បូរបានដឹកនាំដោយព្រះហស្តតន្ត្រៈអម្បាស់ ហើយមិនគួរក្បូរបានក្បែរឡើយ» ដូចនេះ ការយល់ដឹងទៅកាន់ការជជកៃតវ៉ានៅលើផ្ទាំងគំនូសតាងនោះ គឺមកពីព្រះហស្តតរបស់ព្រះ។
ពួកមីលលើរយកបានមកដលៃការយល់ដឹងយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ការខកចិត្តកលើកដំបូងនៅចុងឆ្នាំ 19 ខែមេសា ឆ្នាំ 1844 បានចាប់ផ្តើមពេលវេលានៃការពន្យារយឹក ដលៃក្បូរបានយល់ដឹងដោយហោហតុក ហើយក៏ដោយរឿងប្រៀបធៀបអំពីព្រះហស្តតរវិជ្ជាបំណាក់ក្នុងម៉ាថាយផងដែរ។ ពួកគេក៏បានមកដលៃការយល់ដឹងថា ព្រះបន្ទូលទំនាយទាំងពីរនោះមានទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ជាមួយអសេគោល ជំពូក 12 ដលៃនៃទីនោះ អសេគោលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណរយៈពេលមួយ ដលៃក្នុងនោះផលនៃនិមិត្តទាំងអស់នឹងកើតឡើង។ ពាក្យ «និមិត្ត» នោះ គឺជាពាក្យហាប៊ើរដលៃដលៃយើងកំពុងពិចារណានៅពេលនេះ។ នេះហើយជាមូលហេតុដលៃ Jones ត្រឹមត្រូវ នៅពេលដលៃគាត់បានចូលដៃថា «នៅពេល» រួម «ចូលមកលើឆាក នោះអ្វីដលៃបង្កកើតនិមិត្តឲ្យក្បូរបានស្តាប់នាឡើងក៏ចូលមកដលៃ គឺអ្វីដលៃជាគោលបំណងដ៏ធំមួយនៃនិមិត្ត ជាសញ្ញាសម្គាល់សំខាន់បំផុតក្នុងក្នុងខុសបែនទាក់ទងនៃនិមិត្ត ដលៃព្រះបាទបុរាណតាមរយៈពួកហោហតុកបំប្លែងសម័យកាលទាំងអស់»។ រួមស្តាប់នានិមិត្តទាំងមូលនៃព្រះបន្ទូលទំនាយរបស់ព្រះ ហើយជាពិសេសជាងនេះទៅទៀត គឺរួមនេះហើយដលៃជាមូលដ្ឋានដលៃចនាសម្ព័ន្ធទាំងមូលនៃជំពូក 11 ក្បូរបានសង់ឡើងលើ។
នៅពេលដលៃបងស្ទើរវាយក៏ យល់ដឹងថាការសម្រេចបំពេញចុងក្រោយនៃជំពូកទីដប់មួយនៃសៀវភៅដានីយ៍លៃ ហើយចូលដៃថា «បុរេគុតិកសាស្ត្រជាច្រើនដលៃបានកើតឡើងក្នុងការសម្រេចបំពេញទំនាយនេះ នឹងក្បូរបានឆ្លើយឡើងវិញ» នោះនាងកំពុងបញ្ជាក់ថា

បុរេវត្តសាស្ត្រនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបដែលមានសម្បត្តិច្បាញចម្លើយនោះ
ជានិមិត្តរូបជាមុននៃចុងក្រោយនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបដែលស្លៀកខោស្រីយ័ណៃ។
បុរេវត្តសាស្ត្រនៃចុងក្រោយនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូប គឺសុត្តន្តបិដក
ដែលនាំទៅនឹងការកំណត់ឱ្យរួមសម័យទំនើប។ ដូច្នេះ
បុរេវត្តសាស្ត្រនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបដែលស្លៀកខោស្រីយ័ណៃ ដែលគួរមានធុរៈឡើងវិញ
គឺជាបុរេវត្តសាស្ត្រដែលកំណត់ឱ្យរួម។

នោះក្នុងខណៈមួយចុងក្រោយនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបសម័យទំនើប (សុត្តន្តបិដក)
ឈ្មោះអំណាចភូមិសាស្ត្របី។ នោះខេត្តសៀម រាជ្យនៈសុត្តន្តបិដក (អតីតសហភាពសូវៀត
នោះឆ្នាំ ១៩៨៩) ទឹកដីដ៏រុងរឿង (សហរដ្ឋអាមេរិក
នោះពេលចាប់ផ្តើមនៃអំណាចនិងមកដល់ក្នុងពេលឆាប់ៗ) និងអហេស៊ីប
(ពិភពលោកទាំងមូល ដូចដែលគួរមានកំណត់ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ)។
នោះក្នុងដំណើរនៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបបែបពុទ្ធិសាស្ត្រ
គួរមានកំណត់ថាមានឈ្មោះអំណាចភូមិសាស្ត្របី
ដើម្បីបំភ្លឺពីភាពលោកដែលគេស្នេហាទៅសម័យនោះ ហើយបន្ទាប់មករួមហា
គួរមានកំណត់ថាមានឈ្មោះអំណាចភូមិសាស្ត្របី ដើម្បីបំភ្លឺពីកងនៃដី។

ចក្ខុវិស័យហោរាគួរមានរៀបរាប់ជាលើកដំបូងក្នុងព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូបនោះ
ដើម្បីសម្គាល់វាជានិមិត្តរូបសញ្ញាដែលបង្កើតឱ្យមាននិមិត្តរូបនោះ
ប៉ុន្តែការកើនឡើងដល់អំណាចរបស់វាមិនគួរមានលើកឡើងរហូតដល់ខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ
រាជានាចក្ររបស់អាឡិចសាន់ដ័រមហាក្សត្រគួរមានបង្ហាញជាប្លង់ផ្ទៃ
ដោយការបំពេញតាមព្រះបន្ទូលទំនាយរបស់ព្រះ
ប៉ុន្តែប្លង់ផ្ទៃនោះមានរូបបញ្ចូលគ្នាយ៉ាងឆាប់រហ័សទៅជាគូបរាងសំខាន់ពីរ
ដែលគួរមានកំណត់សម្គាល់ថាជាសុត្តន្តបិដក ឬសុត្តន្តបិដក
នោះក្នុងសង្គមនិទានទំនាយដែលបន្តរហូតដល់ចុងបញ្ចប់នៃព្រះពុទ្ធនិមិត្តរូប។
នោះខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ អំណាចកំពុងកើនឡើងរបស់ចក្ខុវិស័យគួរមានរៀបរាប់ថាជាអំណាចដែល
នឹងបង្កើតឱ្យមាននិមិត្តរូបនោះ ប៉ុន្តែបុរេវត្តសាស្ត្រនៃកំពុងគួរមានលើកឡើងគឺការត
ស៊ូរវាងសំណល់នៃរាជានាចក្ររបស់អាឡិចសាន់ដ័រ ដូចដែលកំណត់ដោយសុត្តន្តបិដក
និងសុត្តន្តបិដក។

នោះក្នុងខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ សុត្តន្តបិដកនោះនាំគ្នាបំពាក់ព័ន្ធក្នុងការតស៊ូរបស់ពួកគេ
ហើយសុត្តន្តបិដកកំពុងតែឈ្មោះប្រៀប។ ប៉ុន្តែនោះក្នុងខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ
រួមមានមកដល់ ហើយខនោះចង់ថា «ប៉ុន្តែ អ្នកដដែលមកទាស់នឹងគាត់» មានន័យថា
នោះពេលដែលរួមមកទាស់នឹងសុត្តន្តបិដក
ដែលទើបតែកំពុងឈ្មោះលើសុត្តន្តបិដក
នោះសុត្តន្តបិដកនឹងមិនអាចឈរទប់ទល់នឹងរួមមានឡើយ។ រួមមានឈ្មោះ
ហើយនោះក្នុងខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ រួមមានគួរឈរនៅក្នុងទឹកដីដ៏រុងរឿងនៃយូដាដងដែរ។
នោះក្នុងខណៈបុរេវត្តសាស្ត្រ
«តាំងមុនរបស់ខ្លួនដើម្បីចូលទៅដោយកម្មលាំងនៃគំរូរបស់ខ្លួនទាំងមូល»។
គាត់មានយកសុត្តន្តបិដកដែលមិនអាចឈរនៅចំពោះមុខគាត់មាន
បន្ទាប់មកគាត់មានយកយូដា បន្ទាប់មកគាត់មានចូលទៅក្នុងអស្ថេរ។

ហើយនោះក្នុងគុណនោះ
នឹងមានមនុស្សជាច្រើនក្រៅឡើងប្រឆាំងនឹងសុត្តន្តបិដក;

ហើយពួកចៅក្រមក្នុងចំណោមបុរាណសុត្ររបស់អ្នក ក៏នឹងលើកខ្លួនឡើងដៃ
ដើម្បីបញ្ជាក់និមិត្ត; ប៉ុន្តែពួកគេនឹងដួលចុះ។ ដូច្នេះ សុតចេតនាដឹងនឹងមក
សង់ទ្វារឥទ្ធិពល ហើយចាប់យកទីក្រុងដែលមានកំពង់ផែរីងមាំបំផុត;
ហើយកម្ពុជាលំដាប់ខាងត្បូងនឹងមិនអាចទប់ទល់បានទេ
ទាំងបុរាណជនជនស្រីរបស់គាត់ក៏ដូចគ្នា
ហើយក៏នឹងគ្មានកម្ពុជាណាអាចទប់ទល់បានដែរ។
ប៉ុន្តែអ្នកក្នុងមកបុរាណនឹងគាត់ នឹងប្រព្រឹត្តតាមចិត្តរបស់ខ្លួន
ហើយគ្មានអ្នកណាអាចឈរនៅមុខគាត់បានឡើយ;
ហើយគាត់នឹងឈរនៅក្នុងស្រុកដ៏រុងរឿង ដដែលនឹងគ្រប់ជុលព្រះនាយករបស់គាត់។
គាត់ក៏នឹងកាំងមុខចូលមកដោយកម្ពុជាលំដាប់នៃគរទាំងមូលរបស់គាត់
ហើយមានមនុស្សទៀងក្នុងនាមជាមួយគាត់; ដូច្នេះគាត់នឹងធូរស្រាល
ហើយគាត់នឹងប្រគល់កូនស៊ីនស្រីទាំងឡាយឲ្យគាត់ ដើម្បីបង្កើនខ្លួន;
ប៉ុន្តែនោះនឹងមិនឈរនៅខាងគាត់ទេ ហើយក៏នឹងមិនសម្រាប់គាត់ដែរ។ ដានីយ៍លែ
11:14-17។

ការយកឈ្នះដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងខ្មែរនេះ
គឺជាការសម្រេចបំពេញនៃបទនាយកក្នុងដានីយ៍លែ ជំពូកទីប្រាំបី។

ហើយពីមួយក្នុងចំណោមពួកវានោះ មានសុនដៃក្នុងមួយច្បាប់
ដែលបានរីកចម្រើនយ៉ាងខ្ពស់នៅទិសខាងត្បូង និងទៅទិសខាងកើត
ហើយទៅកាន់ដីដីរីករាយ។ ដានីយ៍លែ 8:9។

សុនដៃក្នុងនាមខ្មែរខ្មែរ គឺជាប្រហារ ហើយខ្មែរខ្មែរបញ្ជាក់ថា
ស្របតាមខ្មែរខ្មែរដល់ខ្មែរខ្មែរ ដែលពួកខ្មែរខ្មែរ ថា
ប្រហារនឹងយកឈ្នះលើអង្គភាពភូមិសាស្ត្រចំនួនបី
ខណៈដែលកំពុងកាន់កាប់អំណាចលើពិភពលោក។ អង្គភាពទាំងនោះគឺ ទិសខាងត្បូង
(អស៊ីយ៉ា), ទិសខាងកើត (ស៊ី, សុដេនទិសខាងជើង) និងដីដីគួរឲ្យរីករាយ (យូដា)។
បុរាណសាស្ត្រនៃខ្មែរខ្មែរ និងខ្មែរខ្មែរ
កំពុងផ្ទេរជោគជ័យនៃការយកឈ្នះជាបីដងតាមបុរាណសាស្ត្ររបស់សម័យទំនើប
នៅក្នុងខ្មែរស៊ីបដល់ខ្មែរស៊ីប ពីព្រោះ ដូចដែលបងស៊ី White បានចូលដៃថា
«បុរាណសាស្ត្រជាច្រើនដែលបានកើតឡើងក្នុងការបំពេញនាយកៈ
នឹងត្រូវបានផ្ទេរឡើងមុនដទៃទៀត»។

«ទោះបីជាអហេស៊ីបមិនអាចឈរមុខទប់ទល់នឹងអាន់ទីយ៉ូកុស សុតចេតនាខាងជើង
បានក៏ដោយ អាន់ទីយ៉ូកុសវិញក៏មិនអាចឈរមុខទប់ទល់នឹងជន្លឹម
ដែលឡើងនេះបានមកប្រឆាំងនឹងគាត់ បានដែរ។ នគរទាំងឡាយមិនអាចទៀតឡើយក្នុង
ការកសាងទប់ទល់នឹងអំណាចដែលកំពុងកើតឡើងនេះ។ ស៊ីត្រូវបានសង្ស័យ
ហើយត្រូវបានបន្តថែទាំនៅក្នុងចក្រភពរ៉ូម នៅពេលដែលប័ណ្ណ ឆ្នាំ 65 មុន
គ.ស. បានដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អាន់ទីយ៉ូកុស អាស៊ីអាទិកុស
ហើយបានកាត់បន្ថយសិទ្ធិទៅជាខេត្តមួយរបស់រ៉ូម។»

«អំណាចដដែលនោះក៏ត្រូវបាននៅក្នុងដីបរិសុទ្ធ ហើយបំផុសព្រះវិស្ណុ
រ៉ូមបានក្លាយជាបំណែងនៃដីមួយបុរាណរបស់ព្រះ គឺជនជាតិយូដា
ដោយសម្បជនមិត្ត នៅឆ្នាំ 162 មុន គ.ស. ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនោះ
វាកាន់កាប់ទីតាំងដ៏សំខាន់មួយនៅក្នុងបុរាណវិទ្យាទំនាយ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ

វាមិនទាន់ទទួលបានអំណាចគ្រប់គ្រងលើយូដដែរ ដោយការឈ្នះសង្គ្រាមជាក់ស្តែង
រហូតដល់ឆ្នាំ 63 មុន គ.ស. ទេ; ហើយបន្ទាប់មក
វាបានកើតឡើងតាមរបៀបដូចខាងក្រោម។»

«ពេលដែលប៉ូមប៉េ ត្រឡប់មកពីយុទ្ធនាការរបស់គាត់ប្រឆាំងនឹង Mithridates ស្ថិតចេតនា
Pontus នោះ មានអ្នកប្រកួតប្រជែងពីររូប គឺ Hyrcanus និង Aristobulus
កំពុងតស៊ូដណ្តើមមក្នុងនាមស្រុកយូដា។

សំណុំរឿងរបស់ពួកគេត្រូវបាននាំមកដល់មុខប៉ូមប៉េ
ដដែលមិនយូរប៉ុន្មានក៏បានយល់ឃើញអំពីភាពអយុត្តិធម៌នៃការទាមទាររបស់
Aristobulus ប៉ុន្តែគាត់មានបំណងពន្យារការសម្រេចក្នុងកិច្ចការនេះរហូតដល់ក្រៅ
យបសេកកម្មដដែលគាត់ប្រឆាំងជាយូរមកហើយចូលទៅក្នុងអាវាប៊ី ដោយសន្យាថា
បន្ទាប់មកគាត់នឹងត្រឡប់មកវិញ

ហើយដោះស្រាយកិច្ចការរបស់ពួកគេយសមទៅតាមអ្វីដែលមើលទៅថាអយុត្តិធម៌
និងសមគួរ។ Aristobulus ដោយយល់ជួបពីទស្សនៈពិតរបស់ប៉ូមប៉េ

ក៏ប្រញាប់ត្រឡប់ទៅស្រុកយូដាវិញ ប្រដាប់អាវុធដល់ប្រជារាស្ត្ររបស់ខ្លួន

ហើយរៀបចំការការពារយ៉ាងមាំមួន ដោយគាំងចិត្តថា

ទោះបីរាជានឹងគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងណាក៏ដោយ នឹងរក្សាមក្នុងនោះទុកឲ្យមាន

ព្រោះគាត់បានឃើញជាមុនថា វានឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យប្រគល់ទៅឲ្យអ្នកដទៃ។

ប៉ូមប៉េបានដេញតាមអ្នកក្រឡេកខ្លួននោះយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាង

នៃពេលដែលគាត់ខិតជិតក្នុងយូសាឡឹម Aristobulus

ដោយចាប់ផ្តើមសំនាកស្តាយចំពោះដំណើររបស់ខ្លួន ក៏បានចេញមកជួបគាត់

ហើយព្យាយាមសម្របសម្រួលបញ្ហាទាំងនេះ ដោយសន្យាថានឹងចុះចូលទាំងស្រុង

និងផ្តល់ប្រាក់យ៉ាងច្រើន។ ប៉ូមប៉េ ដោយទទួលយកសំណើនេះ ក៏បានបញ្ជូន Gabinius

នោះជាប្រមុខនៃកងទ័ពមួយជូនគេ ឲ្យទៅទទួលប្រាក់នោះ។ ប៉ុន្តែ

នៃពេលដែលអគុណបញ្ញាការងារនោះទៅដល់ក្នុងយូសាឡឹម គាត់បានឃើញថា

ទ្វារក្នុងត្រូវបានបិទមិនឲ្យគាត់ចូល ហើយមានអ្នកប្រាប់គាត់ពីលើកំពែងថា

ទីក្រុងនឹងមិនគោរពតាមកិច្ចព្រមព្រៀងនោះឡើយ។»

«ប៉ូមប៉េ មិនឲ្យគេបោះកបញ្ជូនទៅដល់ឥតទណ្ឌឧកម្មក្នុងរបៀបនេះឡើយ
បានដាក់ អារីស្តូឡូលុស ដល់គាត់បានរក្សាទុកឲ្យនៅជាមួយខ្លួន ក្នុងខ្លួននោះ
ហើយគុណៗក៏ដឹកនាំកងទ័ពទាំងមូលរបស់ខ្លួនឆ្លងទៅក្នុងយូសាឡឹម។

ពួកអ្នកគាំទ្រ អារីស្តូឡូលុស មានបំណងការពារទីកន្លែងនោះ រីឯពួកអ្នកគាំទ្រ

ហ៊ីរកានុសវិញ មានបំណងបើកទ្វារក្នុង។ ពួកក្រោយនេះ មានចំនួនច្រើនជាង

និងទទួលជ័យលើស្តីការណ៍ ដូច្នេះ ប៉ូមប៉េ

ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលក្នុងទីក្រុងដោយសេរី។ ហេតុនេះហើយ

ពួកអ្នកសម្លាប់គ្រប់គ្រងនឹង អារីស្តូឡូលុស បានដកខ្លួនទៅកាន់តំបន់ព្រៃវិហារ

ដោយគាំងចិត្តយ៉ាងពេញលេញថានឹងការពារទីកន្លែងនោះ ដូចដែល ប៉ូមប៉េ

ក៏បានគាំងចិត្តដដែរ ថានឹងវាយយកវាឲ្យបាន។ នៅក្នុងបីខែ

គេបានបំបែកជញ្ជាំងឲ្យមានប្រហោងមួយគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការវាយសម្រុក

ហើយទីកន្លែងនោះត្រូវបានដណ្តើមយកដោយចុងដាវ។

ក្នុងការសម្លាប់រងគ្រោះជាងគេនៃឆ្នាំនោះបានកើតឡើងបន្ទាប់មក

មនុស្សដប់ពីរពាន់នាក់ត្រូវបានសម្លាប់។ អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រកត់សម្គាល់ថា

វាជាទិដ្ឋភាពដ៏គួរឲ្យជួលចិត្តណាស់ ក្នុងការមើលឃើញពួកប្រជាប្រិយ

ដែលនៅពេលនោះកំពុងបម្រើក្នុងការថ្វាយបង្គំព្រះ ដោយដង្ហែងបំប្លែង

និងគោលបំណងមាំមួន បន្តការងារដែលពួកគេធ្វើជាប្រចាំ

ហាក់ដូចជាមិនដឹងខ្លួនអំពីភាពចលាចលដ៏ព្រៃផ្ទៃសនៃទោះសោះ ទោះបីនៅជុំវិញពួកគេ មិត្តភក្តិរបស់ពួកគេកំពុងត្រូវប្រគល់ឲ្យការសម្លាប់ ហើយទោះជាញឹកញាប់ ឈាមរបស់ពួកគេផ្សេងទៀតក៏បានលាយឡំជាមួយឈាមនយោបាយរបស់ពួកគេដែរ។»

«ក្រោយពីបានបញ្ចប់សង្គ្រាមហើយ ប៉ារ៉ាបេនបំផ្លាញកំពង់ទឹករុងរឿងយូសាឡឹម ផ្ទុះទឹករុងរឿងជាច្រើនចេញពីអំណាចគ្រប់គ្រងរបស់យូដា ទៅស្ថិតក្រោមអំណាចរបស់ស៊ីរី ហើយបានដាក់ពន្ធផ្សេងៗសាលាជនជាតិយូដា។ ដូច្នេះ ជាលើកដំបូង ទឹករុងរឿងយូសាឡឹមត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃ ដោយសារការឈ្នះសង្គ្រាម របស់អំណាចនោះ ដល់នឹងកាន់កាប់ ‘ជនដ៏រុងរឿង’ ដោយកណ្តាប់ដៃនៃរបស់ខ្លួន រហូតទាល់តែបានលេបហាត់វាទាំងស្រុង។»

«ខទី ១៧។

គាត់នឹងតាំងមុខរបស់គាត់ដើម្បីបិទលមកដោយកម្ពស់នៃគរទាំងមូលរបស់គាត់ ហើយមានមនុស្សស្តាប់ជាមួយគាត់; គាត់នឹងផ្សព្វផ្សាយនេះ ហើយគាត់នឹងប្រគល់ឲ្យគាត់នូវកូនស៊ីនស្តែក ដើម្បីបិទលាញនាង ប៉ុន្តែនាងនឹងមិនឈរនៅខាងគាត់ទេ ហើយក៏មិនមែនសម្រាប់គាត់ដែរ។»

«ប៊ីសុសព នយោបាយ ផ្តល់ការអានមួយទៀតសម្រាប់ខ្លួន៖ ដល់ហាក់ដូចជាបង្ហាញនូវន័យឲ្យកាន់តែច្បាស់ ដូចតទៅ៖ “គាត់ក៏នឹងតាំងមុខរបស់គាត់ ដើម្បីបិទលដោយកម្ពស់កាន់កាប់នៃគរទាំងមូលផងដែរ”។ ខទី ១៦ បាននាំយើងចុះមកដល់ការដណ្តើមយកស៊ីរី និងយូដា ដោយពួកគេ។ មុននេះ រ៉ូមបានដណ្តើមយកម៉ាសេដូន និងផូរស្តេចហើយ។ ឥឡូវនេះ អហេស៊ីបគឺជាអ្នកម្នើមគត់ដល់នៃស្ថានភាព “នគរទាំងមូល” របស់អាឡិចសាន់ដ័រ ដល់មិនទាន់ត្រូវបានដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមអំណាចរ៉ូមនៅឡើយ ហើយឥឡូវនេះអំណាចនោះបានតាំងមុខរបស់ខ្លួន ដើម្បីបិទលទៅក្នុងស្រុកនោះដោយកម្ពស់»។ Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 258–260.

យើងបានកត់សម្គាល់រួចមកហើយ ច្បាស់ជាងមុន ក្នុងអត្ថបទទាំងនេះ អំពីរបៀបដល់ខទីសាមសិប និងទីសាមសិបមួយ នៃ ដានីយ៉ែល ជំពូក ១១ សរុបគ្នានឹងខទីសិប និងទីសិបមួយ ហើយបុរេគុណសុភវន្តខែទីសាមសិប និងទីសាមសិបមួយ ក៏សរុបគ្នានឹងការដកស្រង់បិទព្រះផងដែរ។

ខ្ញុំកំពុងពិចារណាអំពីស្តេចនៃទាំងនោះ ហើយ មើល!
មានស្តេចនៃតួចមួយទៀតដុះឡើងមកនៃកណ្តាលពួកវា ដល់នៃចំពោះមុខវា
ស្តេចដ៏ដំបូងបីត្រូវបានដកប្លង់ចេញ ហើយ មើល!
ក្នុងស្តេចនោះមានភ្នែកដូចជាភ្នែកមនុស្ស
ហើយមានមាត់មួយដល់និយាយពាក្យអ្នកអាងធំៗ ...
ហើយអំពីស្តេចនៃទាំងដប់ដល់នៃលើកុហលរបស់វា
និងអំពីស្តេចនៃមួយទៀតដល់នៃដុះឡើងមក ហើយនៃចំពោះមុខវា
ស្តេចបីបានដួលចុះ គឺស្តេចនោះដល់នៃមានភ្នែក
ហើយមានមាត់មួយដល់និយាយពាក្យអ្នកអាងយ៉ាងខ្ពស់
ដល់នៃបុរាណរបស់វាមើលទៅខ្ពស់កុណាជាងស្តេចដទៃទៀត។ ដានីយ៉ែល ៧:៨, ២០។

ដូចដែល ដានីយ៉ែល ជំពូក ៨ ខ ៩ តំណាងឲ្យតំបន់ភូមិសាស្ត្រប៊ីនៃការឈ្នះសង្គ្រាម
ដែលបានបង្កកើតឡើងមិនដើម្បីឲ្យឡើងអង្គុយលើបល្ល័ង្ក ដូចនោះដែរ
ការដកស្រង់ចេញ (ដែលតំណាងឲ្យពួក Heruli, Ostrogoths និង Vandals)
ក៏តំណាងឲ្យតំបន់ភូមិសាស្ត្រប៊ីនៃការឈ្នះសង្គ្រាម
ដែលបានបង្កកើតឡើងសម្រាប់ឲ្យឡើងអង្គុយលើបល្ល័ង្ក។
បុរេគ្រឹស្តសាស្ត្រទាំងពីរនោះសរុបគ្នានឹងខ ៤០ ដល់ ៤៣ នៃ ដានីយ៉ែល ១១
ហើយការដកស្រង់ទាំងបីចេញពីសរុបគ្នានឹងបុរេគ្រឹស្តសាស្ត្រខែ ៣០ និង ៣១ ផងដែរ។

«ខទី ៨។ ខ្ញុំបានពិចារណាអំពីស្ថានភាពទាំងនោះ ហើយមើល!
មានស្ថានភាពដូចមួយទៀតកើតឡើងនៃកណ្តាលពួកវា ដែលនៅចំពោះមុខវា
ស្ថានភាពដើមបីត្រូវបានដកចេញទាំងស្រុង ហើយមើល! នៅក្នុងស្ថានភាពនេះ
មានភ្នែកដូចជាភ្នែកមនុស្ស និងមានមាត់មួយនិយាយពាក្យអ្នកអាងធំៗ»

«ដានីយ៉ែលបានពិចារណាអំពីស្ថានភាពទាំងនោះ។
សញ្ញាបានចែងនូវចម្ងល់ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនឡើងនៃកណ្តាលស្ថានភាពទាំងនោះ។
មានស្ថានភាពដូចមួយ (ដំបូងគេ ប៉ុន្តែក៏រោយមកដល់ជាងស្ថានភាពដទៃទៀត)
បានឮខ្លួនឡើងមកនៃកណ្តាលពួកវា។
វាមិនពេញចិត្តក្នុងការកើតឡើងនៃមួយសម្រាប់ខ្លួនដោយសង្ឃឹមស្នាក់
ហើយកាន់កាប់កន្លែងនោះទេ
ប៉ុន្តែវាត្រូវបានបញ្ចូលស្ថានភាពខ្លះៗផ្សេងទៀតចេញទៅ
ហើយយកកន្លែងរបស់ពួកវាមកផ្ទេរជូនដល់ខ្លួន។ នគរបីត្រូវបានដកចេញទៅមុខវា
ស្ថានភាពដូចនេះ
ដូចដែលយើងនឹងមានឱកាសកត់សម្គាល់ឲ្យបានពេញលេញជាងនេះនៅពេលក្រោយ
គឺជាអំណាចសម្រាប់ឲ្យ។ ស្ថានភាពបីដែលត្រូវបានដកចេញទៅមុខវា គឺពួក Heruli, ពួក
Ostrogoths និងពួក Vandals។ ហើយមូលហេតុដែលពួកវាត្រូវបានដកចេញ
គឺដោយសារពួកវាប្រឆាំងនឹងការបង្កើន និងការអះអាងរបស់ឋានានុក្រមសម្រាប់
ដូចនេះហើយក៏ប្រឆាំងនឹងអធិបតេយ្យភាពក្នុងក្រុមជំនុំរបស់ប៊ីសុសពក្រុងរ៉ូមផងដែរ។
»

«ហើយ «នៅក្នុងស្ថានភាពនេះមានភ្នែកដូចជាភ្នែកមនុស្ស
ហើយមានមាត់មួយនិយាយពាក្យធំៗ»
ភ្នែកទាំងនោះជានិមិត្តរូបដ៏សមស្របនៃបុរាណវិទ្យាចក្រភាព ការចាក់ផ្តល់ កលល្បិច
និងការយឺតយ៉ាវរបស់លំដាប់ចំណាត់ការសាសនាអភិបាលប៉ាប;
ហើយមាត់ដែលនិយាយពាក្យធំៗនោះ
ជានិមិត្តរូបដ៏សមស្របនៃការអះអាងដោយអំនួតរបស់ប៊ីសុសពនៃទីក្រុងរ៉ូម»។ Uriah
Smith, Daniel and the Revelation, 132–134.

គឺទីក្រុងរ៉ូមនេះហើយដែលបង្កកើតនូវទស្សនៈនៃព្រះបន្ទូលទំនាយក្នុងព្រះគម្ពីរ
ហើយជាពិសេសគឺទស្សនៈនៃដានីយ៉ែលជំពូក ១១។ នៅក្នុងជំពូកនោះ
ភាគច្រើននៃបុរេគ្រឹស្តសាស្ត្រទំនាយដែលបានសម្រេចចិត្តហើយមុនចលនាមីល្លិវាយ
ត្រូវបានផ្ទេរឲ្យកើតឡើងមុនដទៃទៀតនៅក្នុងខួបមួយចុងក្រោយនៃដានីយ៉ែល ១១។
ការឈ្នះលើឧបសគ្គភូមិសាស្ត្រចំនួនបី ដែលបានបង្កកើតឡើងមិនដើម្បីឲ្យ
និងរួមសម្រាប់ឲ្យឡើងលើបល្ល័ង្ក ត្រូវបានតំណាងនៅក្នុងជំពូក ១១ ហើយការតំណាង
ទាំងពីរនោះជានិមិត្តរូបជាមុននៃពេលវេលាដ៏រួមសម័យទំនើបត្រូវបានបង្កកើតឡើង
មុនដទៃទៀតលើបល្ល័ង្ក។ គឺទីក្រុងរ៉ូមនេះហើយដែលបង្កកើតនូវទស្សនៈនេះ

រួមសម្មតិចេហ្នាបត្យវហនបរិកសមុដងេនេកុន្ទងសម័យរបស់វា។

កុំឱ្យមនុស្សណាមុនាក់បោះបញ្ចូលទៅអានកាលគុណដោយមធ្យោបាយណាមួយឡើយ
ដុបិតថងនៃរោះនឹងមិនមកទេ លុះត្រាតែមានការបោះបង់ចោលជាមុនសិន
ហើយមនុស្សសន្តវៃពិបាកបោះត្រូវបានបើកសម្បជ័យ គឺជាកូននៃសេចក្តីវិនាស;
ជាអ្នកកងលែបុរាណ
និងលើកតម្កកនឹងខ្លួនឯងខ្ពស់ជាងអ្វីៗទាំងអស់ដែលត្រូវបានហៅថាជាព្រះ
ឬដែលត្រូវបានថ្វាយបង្គំ ដល់ថ្នាក់ខ្លួនគាត់អង្គុយនៅក្នុងព្រះវិហាររបស់ព្រះ
ដូចជាព្រះ ដោយបង្ហាញខ្លួនថា ខ្លួនគាត់ជាព្រះ។ តើអ្នកកាលគុណមិនចាំបាច់ប្តេជ្ញា
កាលខ្លួនទៅជាមួយអ្នកកាលគុណទៅឡើយ
ខ្ញុំបានប្រាប់សេចក្តីទាំងនេះដល់អ្នកកាលគុណ? ហើយឥឡូវនេះ
អ្នកកាលគុណដឹងហើយថា អ្វីជាអ្នកកប់សុភាគ
ដើម្បីបិទផ្ទាំងគាត់ត្រូវបានបើកសម្បជ័យនៃពិភពលោករបស់គាត់។ ២ ថ្ងៃសៅរ៍ទ្វារនិច
២៣-៦។

«សាសនាអភិបាលប៉ាបនឹងត្រូវបានបើកសម្រង់ក្នុងឆ្នាំ ៥៣៨»។ នេះអាចត្រឹមត្រូវ
បំផ្លាញយ៉ាងហោចណាស់

វាគ្មានតំណែងចេញពីកិច្ចបន្ទាប់បន្សំនៃអធិបតីប៉ុលកំពុងកំណត់សម្ភាសប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុល ដូចជាពួកហ្វាសាទាំងអស់ កំពុងនិយាយអំពីថ្មីថ្មោងក្នុងរយៈពេល
ច្រើនជាងអំពីសម័យកាលរបស់ខ្លួនឯង។ លោកកំពុងសំដៅទៅលើរបៀបដែលសាសនា
អភិបាលប៉ាបនឹងត្រូវបានបើកសម្រេចដោយទំនាយ ដុបិតក្នុងនាមជាហ្វាសា
លោកសរុបគ្នាជាមួយពួកហ្វាសាផ្សេងទៀតទាំងអស់។ បន្ទាប់ពីបន្ទាប់
អស់អ្នកដទៃគ្មាននិមិត្ត ឆ្ពោះត្រូវបានហើយអស់អ្នកដទៃគ្មាននិមិត្ត
ក៏គ្មាននិមិត្ត ពីព្រោះពួកគេមិនស្គាល់អធិបតីប៉ុលកំពុងនិមិត្តឡើយ។ ការដឹងថា
រួមជាអធិបតីប៉ុលកំពុងនិមិត្ត គឺជាការយល់ដឹងដ៏ល្អបំផុតនៃជីវិតឬមរណភាព។ ប៉ុល
ដោយសរុបគ្នាជាមួយពួកហ្វាសាផ្សេងទៀត កំពុងកំណត់សម្ភាសថា
អធិបតីប៉ុលកំពុងនិមិត្តរួមប៉ាប ដដែលរួមនិមិត្តក្នុងរយៈពេល គឺ «ពលរដ្ឋរបស់វា»។
«ពលរដ្ឋ»តាមទំនាយដ៏ល្អបំផុតជាមួយរួម នោះហើយជាអធិបតីប៉ុលកំពុងនិមិត្ត
ហើយជានិមិត្ត។

យើងនឹងបន្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះទៅក្នុងអត្ថបទបន្តទៀត។

សាកប្បុរស នៅក្នុងសប្តុត្រីពីរបស់គាត់ទៅកាន់ពួកថ្មស្មៅសាឡនីច បានទាយទុកជាមុនអំពីការបោះបង់ជំនឿដ៏ធំ ដល់នឹងនាំឲ្យមានការបង្កកើតអំណាចសម្បត្តិចេញប៉ាប។ គាត់បានប្រកាសថា ចុងនៃព្រះគ្រីស្ទនឹងមិនមកឡើយ «លុះត្រាតែមានការផ្តល់ចេញជាមុនសិន ហើយមនុស្សសន្តោហប្រកាន់បរិក្ខណៈមុនដែរ គឺជាកូននៃសេចក្តីវិនាស ដល់បុរាណ និងលើកឲ្យឡើងលើសអ្វីៗទាំងអស់ដល់គោលដៅថាព្រះ ឬដល់គោលដៅបង្ក ដល់ចំណាត់ការអង្គុយនៃកូនព្រះវិហាររបស់ព្រះ ដោយបង្ហាញឲ្យបានថាគាត់ជាព្រះ»។ ហើយលើសពីនេះទៅទៀត សាក្សីបានព្យាយាមបង្ហាញបន្ថែមថា «អាថ៌កំបាំងនៃព័រទិចច្នៃវិធីកំពុងតែផ្ទុះឡើងវិញ»។ ២ ថ្មស្មៅសាឡនីច ២:៣, ៤, ៧។

សូមបើកនៃក្នុងសម័យដើមនោះ
គាត់បានឃើញកំហុសឆ្គងនានាកំពុងលបចូលមកក្នុងក្រុមជំនុំ
ដដែលនឹងរៀបចំផ្សេងៗសម្រាប់ការរីកចម្រើននៃអំណាចសម្បត្តិចេញហើយ។

«បន្តិចម្តងៗ ដំបូងដោយលាក់លៀម និងសង្ស័យសង្វាត់
ហើយបន្ទាប់មកកាន់តែបើកចំហឡើង តាមដំណើរការនៃឡើងក្នុងកម្ពុជា
និងទទួលបានការគ្រប់គ្រងលើគំនិតរបស់មនុស្ស “អាថ៌កំបាំងនៃអំពើទុច្ចរិត”
បានបន្តការងារបោះបញ្ចេញនាគ និងប្រមាថព្រះរបស់វាទៅមុខ។
សុទ្ធតែមិនអាចសង្កេតឃើញបាន
បុរេណ្ឌនៃសាសនាមិនជឿព្រះបានរកផ្សេងៗរបស់វាចូលមកក្នុងក្រុមជំនុំគ្រិស្តបរិស័ទ។
វិញ្ញាណនៃការសម្រុះសម្រួល និងការសម្របតាម ត្រូវបានទប់ស្កាត់មួយរយៈកាលដោយការប្រែប្រួល
នៃការប្រែប្រួលយ៉ាងសាហាវនៃក្រុមជំនុំបានរងទុក្ខខុសៗគ្នាសាសនាពហុពេនីយម។ ប៉ុន្តែ
នៃពេលវេលាប្រែប្រួលបានឈប់ ហើយសាសនាគ្រិស្តបានចូលទៅក្នុងតុលាការ
និងរាងរ៉ាងរបស់សង្គម នាងបានលះបង់ភាពសាមញ្ញផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ព្រះគ្រីស្ទ
និងសាវ័ករបស់វា ដើម្បីបើកភាពអ្នកអាង និងមោទនភាពរបស់បូជាចារ្យ
និងអ្នកគ្រប់គ្រងនៃសាសនាពហុពេនីយម; ហើយជំនួសតម្រូវការរបស់ព្រះ
នាងបានដាក់ជំនួសដោយទ្វីស្តី និងបុរេណ្ឌរបស់មនុស្ស។
ការប្រើប្រាស់តួនាទីតាមឈ្មោះរបស់ក្នុងស្ថានភាពនៃ នៃដើមសត្វតុលាការ
បានបង្កឱ្យមានការអវស្សហយ៉ាងខ្លាំង; ហើយលោកិយ
ដដែលគ្រប់គ្រងដោយទម្រង់នៃសេចក្តីសុចរិត បានដើរចូលមកក្នុងក្រុមជំនុំ។ ឥឡូវនេះ
កិច្ចការនៃការខូចពុករលួយបានរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ សាសនាពហុពេនីយម
នោះបីជាមានរូបរាងដូចជាត្រូវបានយកឈ្មោះដោយ ក៏បានក្លាយជាអ្នកឈ្នះវិញ។
វិញ្ញាណរបស់នាងបានគ្រប់គ្រងក្រុមជំនុំ។ គោលលទ្ធផល ពិធីការ
និងអបិយជនឱ្យរបស់នាង ត្រូវបានបញ្ចូលចូលទៅក្នុងជំនឿ
និងការថ្វាយបង្គំរបស់អ្នកដើរតាមព្រះគ្រីស្ទដដែលប្រកាសខ្លួនថាជាប្រសើរ។»

«ការសម្រុះសម្រួលរវាងសាសនាបូជាព្រះក្នុងក្រុម និងសាសនាគ្រីស្ទនេះ
បាននាំឱ្យកើតមាន “មនុស្សនៃអំពើហើយ”
ដដែលបានទាយទុកជាមុនក្នុងព្រះបន្ទូលទំនាយថា ជាអ្នកប្រឆាំង
នឹងលើកតម្កើងខ្លួនឯងឱ្យខ្ពស់ជាងព្រះ។
បុរេន្ទសាសនាក្នុងក្រុមដ៏ធំសម្បូរដើមនោះ ជាសុទ្ធនឹងដៃកន្តៃអំណាចសាតាំង
ជាមិនអនុសាវរិយនៃការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់វា ដើម្បីអង្កេតយល់ល្អិត
ហើយគ្រប់គ្រងផែនដីតាមបំណងរបស់វា»។ The Great Controversy, 49, 50.